

ONDERWERP Formatiefiche / Defensie

DATUM 6 MEI 2021

Geachte,

Met deze Agenda NL 2030 'Ondernemen voor brede welvaart' heeft het bedrijfsleven aangegeven hoe ons land een hogere brede welvaart kan bereiken. Als onderdeel van deze agenda wordt het belang van meer Europese strategische autonomie geschetst ten aanzien van technologie, producten en grondstoffen die cruciaal zijn voor onze economie.

Veiligheid is een essentieel onderdeel van deze Europese strategische autonomie. Om die veiligheid te kunnen bieden moet Europa ook een serieuze speler zijn op het gebied van moderne defensiebehoeften. Immers wanneer je hiervoor puur afhankelijk bent van andere landen ben je speelbal en geen speler. Kortom er is noodzaak tot een Europees veiligheidsbeleid en verdere Europese samenwerking. De ontwikkelingen op dit gebied gaan razendsnel. De wereld is èn onrustig èn innoveert spectaculair, terwijl de eisen aan de beschikbaarheid en inzet van eenheden toenemen. Een fundamentele gedaantewisseling van onze defensie is daarom noodzakelijk. Elke stilstand is achteruitgang. Innovatie is het sleutelwoord: moderne technologieën verbreden het speelveld en vragen om innovatieve oplossingen.

Naar onze overtuiging zal Nederland dan ook, om een bijdrage te kunnen leveren aan deze Europese samenwerking en de eigen veiligheid te kunnen borgen, op defensiegebied een stevige innovatieve speler moeten zijn.

En dat kan! Nederlandse innovatie, met name in de *high tech* en *it*, is internationaal concurrerend, zo niet vooroplopend. Daar kunnen de Nederlandse publieke veiligheidsdiensten (Defensie en Politie) hun voordeel mee doen, terwijl verdere (gemeenschappelijke) ontwikkeling ook deze industrie weer verder helpt. Het mes snijdt aan twee kanten! De krijgsmacht en de politie kunnen de ontwikkeling van deze producten direct beïnvloeden en hebben tijdens de doorontwikkeling en instandhouding daarvan de verantwoordelijke bedrijven dicht bij zich. Dit biedt Nederland maximale strategische autonomie. In de verdere Europese defensiesamenwerking vormt dit een uitstekende basis voor Nederlandse inbreng in de Europese Defensie Technologische en Industriële Basis. En ook dat ziet zich weer terug in de doorontwikkelings- en meerjarige instandhoudingsprojecten die uit de Europese defensiesamenwerking voortkomen. Door de innovatieve en hoogtechnologische aard van de producten ontstaat *spin-off* en *spill-over*. Dit betekent dat de gezondheid van de Nederlandse bedrijven, industrie, defensie- en veiligheidssector en de transport- en logistieke sector, nu en in de toekomst, niet alleen belangrijke maatschappelijke maar ook economische en veiligheidsimplicaties heeft. Bovendien kan Nederland er zo aan bijdragen de defensiemarkt ook echt Europees te maken.

Nederland staat voor de keuze om het defensiebudget te versterken binnen de Navo-context waarin Nederland ook haar verantwoordelijk neemt. De internationale veiligheidssituatie rechtvaardigt dat Nederland betekenisvolle stappen zet richting de NAVO-norm van 2%. Daarmee kan Defensie weer bouwen aan haar fundering. We pleiten ervoor als onderdeel hiervan een stevige impuls te reserveren voor innovatie (350 miljoen per jaar) en het zo slim inzetten van dit geld zodat onze eigen industrieclusters hier een belangrijke rol in kunnen spelen. In deze brief werken we dit deel van onze MLT-agenda 2030 verder uit langs de volgende lijnen:

1. Faciliteer ondernemerschap op de defensiemarkt

Strategische autonomie en het ondersteunen van een gezonde technologische en industriële basis zijn van groot belang voor de veiligheid. De defensiemarkt is van oudsher een complexe markt voor (MKB-)ondernemers, omdat deze vaak grote investeringen vergt terwijl er weinig private investeerders zijn, lange looptijden kent en landen hun eigen defensieindustrie beschermen.

Een start-up ontwikkelt een unieke chip waarmee de cyberveiligheid krachtig wordt gediend. Omdat deze ontwikkeling in dit stadium commercieel nauwelijks interessant is, zijn geen private financiers beschikbaar. Met Defensie wordt overlegd of zij hier de rol van *launching customer* kan vervullen. Als het bedrijf eenmaal met Defensie contractuele afspraken maakt, komen de private financiers voor uitbreidingen in beeld.

Om deze redenen adviseren VNO-NCW, MKB Nederland, FME, TLN en NIDV:

- Een Defensiebrede voorziening op te zetten en daarvoor minimaal structureel 50 miljoen euro per jaar vrij te maken, zodat de benodigde economische en maatschappelijke bijdrage van Defensie in de vorm van marktcreatie en launching customership ook kan worden ingevuld met middelen buiten de defensiebegroting.
- Voorfinanciering van trajecten van belangrijke strategische, maatschappelijke en of economische waarde te verruimen.
- Het internationale *level playing field* te verbeteren voor de Nederlandse industrie, door meer nationaal in te vullen binnen de “kaders van nationale veiligheid”, zoals bedoeld in artikel 346 VWEU en het exportbeleid van strategische goederen met *like minded* landen af te stemmen.
- Toegang tot financiële dienstverlening voor defensiebedrijven te garanderen. Bedrijven lopen momenteel het risico deze toegang te verliezen met negatieve gevolgen voor deze bedrijven.

Een civiel bedrijf breidde uit naar defensieactiviteiten. Een Nederlandse bank weigerde voor het bedrijf een rekening-courant te openen omdat defensieactiviteiten niet bij haar klantenbeleid paste. Het bedrijf is in Duitsland gaan bankieren.

- De integrale kosten en baten over de gehele levensduur van defensiematerieel af te wegen binnen de kaders van de nationale veiligheid.
- Zich onder meer door actieve deelname in het EDF in te zetten voor een krachtig Europa binnen de NAVO-context en voor het beschermen van vrije en veilige handelsroutes.
- Nederland is een relatief klein land en blijft voor veel materieelprojecten afhankelijk van internationale consortia en samenwerkingsprojecten. Bedrijven zijn gebaat bij vroegtijdige deelname aan internationale (materieel)projecten met gerichte politieke en diplomatieke steun van de Nederlandse regering.
- Om een onze strategische autonomie te blijven borgen en vanwege de snelle technologische ontwikkelingen, de Defensie industrie Strategie 2018 een stevige impuls te geven om de doelen dichterbij te halen.

2. Sorteert nú met lang- en kort-cyclisch innoveren, kennis, ontwikkeling en opschalen voor op onze toekomstige veiligheid en een weerbare, schokbestendige economie.

Geconfronteerd met vraaguitval, zien veel ondernemers zich gedwongen hun investeringen in innovatie terug te brengen. Tegelijk zijn het juist die investeringen in innovatie, waaronder R&D, die een belangrijke pijler vormen van ons concurrentievermogen¹. Zo laat onderzoek zien dat elke euro die bedrijven aan R&D uitgeven, zich op langere termijn vertaalt naar 4,2 euro economische groei.² De innovatiedynamiek op deze (civiele) markten kent vaak kortere innovatiecycli³. Om relevant, en waar nodig dominant te blijven, moet Defensie meekunnen met het tempo van deze *dual use* markten door tevens in te zetten op kort-cyclisch innoveren en moderniseren en daar de (financiële) randvoorwaarden voor te creëren. Het is hierbij *en /en*: we hebben de lang-cyclische trajecten, waar bijvoorbeeld de zelfschepende maritieme industrie sterk in is, even hard nodig voor onze veiligheid en verdienvermogen en moeten daar tevens stevig op inzetten.

Om deze reden adviseren VNO-NCW, MKB Nederland, FME, TLN en NIDV:

- **Te investeren in lang-cyclische innovatie, hiervoor vanaf 2021 jaarlijks 100 miljoen euro extra in Defensie te investeren.**
- **Te investeren in kort-cyclisch moderniseren en innoveren, hiervoor vanaf 2021 jaarlijks 100 miljoen euro extra in Defensie te investeren. Omdat het defensiebudget thans nog wordt gedomineerd door lang-cyclische opdrachten, moet deze hierop alsnog worden toegerust. Partijen adviseren daarom om lege financiële ruimte te creëren in het Defensie *Lifecycle Plan* voor de opschaling van succesvolle experimenten.⁴**

Een start-up heeft met medewerking van de marine een onderwater-'spoiler' ontwikkeld voor marineschepen. Daardoor wordt het brandstofverbruik met 10 a 15% gereduceerd. Defensie heeft er inmiddels verschillende besteld. Het bedrijf positioneert zich inmiddels mede dankzij defensie op de civiele exportmarkt.

- **Te investeren in experimenteerruimtes voor fieldlabs, waar samen met het bedrijfsleven gewerkt kan worden aan kort- en lang-cyclische innovaties.**
- **Het MKB beter laten profiteren van de kennis en de kunde bij de kennisinstututen door de introductie van kennisvoucher-subsidies voor het MKB.**
- **Projecten voor het behouden, verduurzamen, automatiseren en robotiseren van Defensie en Veiligheid nadrukkelijk een plaats te geven bij de uitvoering van het Groeifonds en het Europees herstelfonds, waarvan de resultaten ook ten goede komen aan de land- en luchtmacht, marine en marechaussee.**

¹ Denk bijvoorbeeld aan oplossingen op het gebied van militaire gezondheidszorg of de energietransitie, waar Defensie vaak voor dezelfde uitdagingen staat als de maatschappij die ze beschermt.

² <https://economie.rabobank.com/publicaties/2019/oktober/50-miljard-euro-investeren-in-onderwijs-en-innovatie-verdubbelt-economische-groei/>

³ A Framework for Managing Innovation Cycles in Manufacturing Systems, (Hofer, A. 2020)

⁴ Zie ook Inrichtingsprincipe 3 'Sterk innoverend vermogen' uit de Defensievisie 2035

Samengevat verzoeken partijen in het Regeerakkoord hiertoe op te nemen:

De fysieke ruimte en cyberspace vragen urgent om substantiële investeringen. De wereld in èn onrustig èn innoveert spectaculair (vooral China). Een fundamentele gedaantewisseling van onze krijgsmacht is daarom noodzakelijk. Elke stilstand is achteruitgang. Terwijl dit nergens voor nodig is in dit overigens zo spectaculair innoverende land. Digitalisering, automatisering en robotisering zijn daarbij sleutelbegrippen. Intensievere samenwerking met andere veiligheidsorganisaties, kennis- en opleidingsinstituten en het bedrijfsleven is randvoorwaardelijk. Binnen de ruimte die de Europese regelgeving biedt borgt Defensie de wezenlijke belangen van nationale veiligheid en kiest Defensie voor het beste product voor de beste prijs tijdens de gehele levensduur, waarbij de toepassing van artikel 346 VWEU niet wordt geschuwd.

We staan voor de keuze de defensiebegroting te versterken met betekenisvolle stappen richting de Navo norm. Binnen die keuze pleiten we ervoor om te investeren in projecten, die met partners in Europa en Noord-Amerika worden gerealiseerd, waardoor ook de Navo wordt versterkten dient jaarlijks € 50M in een Defensiebrede voorziening te worden geïnvesteerd, €100M in co-financiering voor het EDF, €100M in lang-cyclische innovaties én € 100M in kort-cyclisch innoveren en opschalen.

De bedrijfslevenvertegenwoordigers in het Platform Defensie Bedrijfsleven